

**UNIVERSITY „ALEXANDRU IOAN CUZA” - IASI
FACULTY OF HISTORY
GRADUATE SCHOOL**

DOCTORAL THESIS

**THE HISTORY OF ANTONIE VODA RUSSET, RULER OF MOLDAVIA
(1675–1678)**

- SUMMARY -

**Scientific Coordinator,
Prof. univ. dr. Ștefan S. GOROVEI**

**Doctoral candidate,
Bogdan-Florin ROMANDAȘ**

2013

Introduction

„His Majesty, our Serene and Christian Antonie Ruset Voievoda” will rule Moldova between the 20th of November 1675 and before the 11th of November 1678. He was a “good and merciful” ruler and when he came to rule, he “began to do divine things, churches to remain as alms”. There isn’t written so far any monograph of Antonie voda Ruset’s reign, his rule in Moldova having seldom determined the interest of specialists. This paper aims to present the image of Antonie Ruset, the ruler, and the evolution of his reign. The retrieval of the memory of Antonie Ruset meant for us an impulse to understand *a man, an age, a ruler*. The main help in our demarche of reuniting the pieces of the puzzle of Antonie Ruset’s reign were the documentary sources, both internal and external. The first steps in this direction were made by the Rusets from the Cuparesti branch, at the beginning of the 19th century. At the time, Vasile Mihail Rossăt (~Ruset), the medelnicer, Antonie Ruset’s great-child from the brother side, deputy in the Supreme Council of the Bessarabia Region, presented to the Commission for the exmination of nobility documents (1821) papers which showed that the Rossăt family has its origins from Antonie Rossăt, ruler in Moldova in 1676”. This branch of the family -originated from Greece – which was organized by Vasile Mihail Ruset, began with Iordache Ruset, governor, continued with the chancellor Constantin Ruset, and with his son, Mihail Ruset, meldenicer, and finished with Vasile Ruset, the one that proved the noble origin. Iordache Ruset, governor, was considered by Vasile Mihail Ruset as the son of Antonie Ruset. the Commission didn’t accept this relationship: “it’s doubtful for the son of a ruler, considered as a ruling prince, to renounce at the function of ruler and take that of governor and, we have to suppose that the two Iordache mentioned above, meaning the Prince and the Governor, were two different persons”. The Royal Cup-bearer Constantin Sion, considered in his Arhondologia that among the boyars that dismounted in Moldova, alongside Dragos, there were two Rusets. The exaggerations of Sion are obvious; the Rusets didn’t have been among the founders of Moldova, closer to the truth being the historic Eugene Rizo Rangabe. He has situated them among the most important families of Constantinople, at the beginning of 17th century. In his study, concerning the Count

Nicolae Rosetti, St.D.Grecianu considered that the Rosetti (~Ruset) family was displaced from Italy to Constantinople, from where they will go to Moldova, in the middle of the 17th century. The Count Nicolae Rosetti was the son of Iordache Ruset, considered by the historians, at the passage from 17th to 18th century, as the “cause of all evil”. Very important is also the declaration of St. D. Grecianu regarding the cognomen “the Cupar” given by the historians to the branch of Constantin, the father of Iordache Ruset, name which might have come from the function of “cupar or Royal Cup-bearer” that the members of the family had at the Constantinople Patriarchy. A first try to rebuild the history of the Rosetti family was made by Radu Rosetti in his study *Note genealogice și biografice despre familiile Buhuș și Rosetti foști proprietari ai moșiei Bohotinului* (1906). According to the tradition maintained in the Rosetti family, “simple traditions or presumptions more or less plausible”, as Radu Rosetti was writing, the family was originated from Genoa (Italy), from where an Ioan Rosetti would have come during the 13th century at Constantinople, converting to orthodoxy through the marriage with “a girl of high rang”. An Ioan Rossetos will escape at Coron, after the conquest of Constantinople by Mohamed II (1453); there, his tomb stone still had the inscription “eupatridis Coronaio”. A century later, another “Roseetos”, Mihail, the father of Lascar Roset, great chancellor of the Patriarchy, mentioned by Chesarie Daponte, had the tomb in Venice, in 1544. In about 1310 a Rosetti knight will die during the battles given by Henry VII with Florence and Rome, as Octav-George Lecca mentions, opinion also maintained by Alexandru A. C. Sturza. There is a small probability that that Florentine knight be a member of the Ruset family, as Octav-George Lecca affirms, but surely, Antonie voda Ruset hasn't ruled just two years (1676 -1678) and we don't have yet any information that could confirm that he had been great chancellor of the Constantinople Patriarchy. Victor Gervescu will realize in 1915 a genealogical tree for the Ruset family, with a western inflection of the names of two of the sons of Constantin Cuparul (Manolache ~Emanoil, Scarlat~Carol). A short presentation of the family is made by Ioan C. Filitti, for whom Ioan Rosetti, sent in mission from Constantinople to Ragusa (1430), would be the ancestor of this family. A doubt about the parenting relation between Antonie Ruset and Constantin Cuparul will be raised by Franz Babinger in 1937, when he says: “that the existence of a family relationship between Lascar and Cuparul Constantin Ruset is sustained by the fact that the son of Constantin was also named Lascar, while among the known sons of Antonie voda no one had that name. Because there is no contemporary proof, we have to consider, without having any testimony, that

Antonie voda and Constantin were brothers”. In a footnote from the “*The Rosetti Family. Coboratorii moldoveni ai lui Lascaris Rousaitos*” monograph, the general Radu Rosetti mentions that, in a document from the 27 of April 1837, kept at the Archives from Iasi it is shown that Manolache, the son of Constantin Cuparul, was the nephew of Antonie voda Ruset. The General Radu Rosetti doesn’t exclude a possible Italian origin, but in what concerns the name, he considers that two things are certain: “1. The older forms were Ρουσσαΐτος, ‘Ρωσσετος and Rosetti; 2. The Rosetti or Rossetti was kept unchanged, alongside the forms Roset and Ruset, which were abandoned during the 19th century. The women signed Ρωσσαΐτη and ‘Ρωσσετή”. The common ancestor of the Ruset family (~Roset) is Lascaris (~Lascar) Ruset who had multiple functions at the Constantinople Patriarchy. His older son, Constantin, was a cupar in Walachia before 1627, and the second son, who would rule under the name of Antonie Ruset, had an important function in Moldova in 1661. The end of the 17th century will be dominated by another member of the Rusets, Iordache, to whom, Ioana R.Rosetti will dedicate an admirable study in 1937. General Rosetti made an ample presentation of his family, his paper being considered “the most serious genealogical monograph, the only one to be followed”. If the family wasn’t originated from Koroni, Venetian port from the east coast of Messena –Andrei Pippidi writes in 1983 – it is possible that “Ioannes Rossetos Patritius Coronae”, mentioned in the inscription, to have had a homonym ancestor, who immigrated to Peloponnese during 1453. The repetition of the same name at a generation distance was for a long time a traditional practice in the Greek naming tradition. From the intermediary generation, a Mihail Rosetos ‘Ρωσαΐτος’, who appears in documents, in 1541, proclaiming proudly his family and country, “Greek from Koroni”, and who died in Venice in 1544, can be considered as a predecessor of this lineage. When everything seemed clarified, Mihail Dimitrie Sturza proposes a new hypothesis: “et il n’est pas impossible que leur origine doive être recherchée au sein de l’ancienne colonie grecque vivant dans le port égyptien de La Rosette, grand centre commercial au Moyen Age, et qui dépérit par la suite.”(It’s not impossible that their origin should be searched in the old Greek colony who lived in the Egyptian port La Rosette, large commercial center in the Middle Ages, and which disappeared later”). The depart of the Rusets towards Constantinople from the old Greek colony from the Nile Delta, where in 1799, Napoleon I ’s soldiers (1804–1815) will find the famous “stone from Rosetta”, it’s an hypothesis that cannot be ignored. Still in Egypt, but this time in Cairo, a neighborhood had the name of Rosetti, and it was situated near the merchants’ great street.

During all that time, the origin of the Rusets was searched in the entire Mediterranean basin: Koroni (Greece), Rosetta (Egypt), Florence or Genoa (Italy). Both Antonie, “negotiante in questa citta” and Constantin, “on ships travelling”, had pursued for a large period of time trading, and thus their origin from an oriental space or from the end of the western world doesn’t seem unusual. In the four chapters, we have tried to retrace the rule of Antonie voda Ruset. The first chapter (*A Perspective on Antonie Voda Ruset's Family*) was divided in three subchapters: *General Considerations about the Greeks from the Romanian Provinces During the XVII Century*, where we tried to surprise the political and religious influence of the Greek elements in the Romanian space, *Antonie Voda Ruset's Family*, a biographical blueprint of the family’s members and *The Cuparesti*, where it is shown the impact that the Constantin Cuparul’s lineage will have on the Moldavia’s political scene, and in Walachia, also. The second chapter (*Internal Affairs*) has two subchapters. The first one contains a list of the Court officers and functionaries during Antonie voda Ruset rule. The second subchapter is dedicated to the Church, mainly because an important figure of the Romanian culture appeared in that period: Metropolitan Dosofoi (1671–1674; 1676–1686). In the third chapter (*Foreign Affairs*) there are presented the diplomatic relationships between the Ottoman Empire and the neighbor countries. *The Ukrainian Problem* will be the politico-military arena where the Sublime Porte, the Polish Republic and Russia will oppose one another. The Andrussovo Treaty (20 January 1667), according to which Poland and Russia will divide Ukraine into two power zones, will cause the apparition of a new competitor: the Ottoman Empire. Gh. I. Bratianu accentuated the fact that, during the reign of Stefan Petriceicu (1673) began the most severe crisis in the history of Moldavia, whose effects were felt during Antonie voda Ruset reign. He will participate in the two campaigns against Cehrin from 1677 and 1678. The road towards the capital of Petru Dorosenco’s Cossacks were known by the Moldavians and had deep roots, if we only take into consideration the marriage of Vasile Lupu’s daughter, Roxana with Timus Hmelnitki (1652) and Lazar Baranovici’s consecration as bishop of Cehrin by Ghideon, the Moldavia’s Metropolitan. The last chapter (*The Deposing of Antonie Voda Ruset*) has two subchapters: *Considerations on Slender to the High Porte* where we try to analyze the concept of disclosure and the way how this is reflected on the political life in the Romanian Principalities and *The deposing of Şeher-oglan* where are presented the reasons that caused the dethronement of Antonie voda Ruset from Moldavia.

From a methodological point of view, the study of Antonie Ruset's reign was accomplished through historical investigation, the comparative analysis of the political and military events and the analysis of the genealogical research.

The investigative procedure had as example the monograph *Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe vodă Ștefan (1653–1658)*, written by Petronel Zahariuc in 2003

CONCLUSIONS

In 1675, Miron Costin, began his chronicle with the following words to the reader “terrible times came above us, that we cannot longer send letters, but worry and sigh”. Moldavia will experience the shortcomings caused by the conflicts taking place at its borders. The Ottoman Empire was in conflict with Poland, who wanted to undo the stipulations of the Buchach treaty (the 12 of September 1672), by which it ceded Kamyanets-Podilsky and acknowledged the authority of the Sublime Porte over Petru Dorosenco's Cossacks, situated on the right rive of the Dniester. In 1675, Petru Dorosenco will acknowledge Moldavia's suzerainty, fact that will complicate even more the relation of forces from this part of Europe. In November 1675, Antonie Ruset will be named by the Sublime Porte as ruler of Moldavia and from the beginning of his reign he will be involved in the existing peace negotiations with Poland. The ruler of Moldavia had a very extensive diplomatic experience, being capuchehaie both for Eustratie voda Dabija (1661–1665) and for Dumitrascu Cantacuzino (1673–1674 Jan.; 1674 Feb.–1675 Nov.). Antonie vodaRuset was married to Zoe (Sofia) and they had together three sons and two daughters: Alezandru, married to Anita, the daughter of Gheorghe Coci, the granddaughter of Vasile voda Lupu, Ioan, Ienache, married to Ileana, daughter of Alexandru Mavrocordat (the Exasporit), Iordache Gheorghe, married to Cristina, the daughter of Grigore voda Ghica, Elena, married to Andronache Lambrino and Zamfira married to Dumitrascu Caragea. It is believed that in the case of Antonie Ruset the affirmation made by Aurel H. Golimas in 1943, about the fact that following the naming of Palade the treasurer as capuchehaie to the Porte in 1641 “Moldavia's relationships with the Patriarchy begin to change and probably that all the agents following him will have to have ecclesiastic functions” is confirmed. The ruler of Moldavia had close connections with the Jerusalem Patriarchy and the visit of the Patriarch Dosithei from 1677, and

the inevitable mercies made by the country towards the Patriarchy will acquire a diplomatic connotation, especially because, that year, the Ottoman Empire will begin a campaign against Cehrin. Hrisant Notara, Dosithei's successor at the Jerusalem Patriarchy, will be a close connection of the Ruset family, being the godfather of Andronic Rangabe and Elena Ruset's son. Andronic Rangabe will be grand orator (1687) and curator (1708–1714) at the Constantinople Patriarchy. Also, in 1728, Constantin Draco Sutu, husband of Marioara Ruset – granddaughter of Antonie Ruset – will invite Patriarch Hrisant to enjoy the hospitality of his “lodge” from Constantinople. Mihalache Ruset, son of Ioan Ienache Ruset, will hold the office of schevofilax at the Constantinople Patriarchy (1740) and will maintain a prolific correspondence with Silvestru, the Antioch Patriarch. At the same time, Nicolae, the brother of Mihalache, will hold the office of curator at the Ecumenical Patriarchy (1757). Antonie voda Ruset was part of the household of Vasile voda Lupu, through Alexandru's marriage to Anita Coci. His kinship with Alexandru Mavrocordat (the Exaporit), “the most powerful Christian in the Ottoman Empire” was in itself a proof of the image the family of Antonie voda Ruset had. Alexandru Mavrocordat, in his turn, holds important offices inside the Constantinople Patriarchy, from schevofilax to that of great chancellor. The sons of Alexandru Mavrocordat, Nicolae and Ioan, will be named by the Sublime Porte as rulers in Moldavia and in Walachia, during the first half of the 18th century. Antonie voda Ruset will make a marriage alliance with the Ghiculesti family, whose member, Grigore II Ghica, will continue the ruling tradition during the first half of the 18th century, tradition begun in 1658 by his ancestors, Gheorghe and afterwards, his son, Grigore Ghica. We observe that Antonie Ruset didn't make any matrimonial alliance with the local boyars from Moldavia or Walachia. Ghica, Caragea or Coci, were families that came from the Greek milieu and had possibly Albanian roots. Andronic Rangabe was “originated from the noble line of the Rhangave family, praised for the purity of its Greek origin and for reading the teachings of the Apostolic Fathers” while Alexandru Mavrocordat was the nephew of Scarlat Grama Seigi “the great, known as a man gifted with understanding, Greek glory and whose renown was immeasurable”. This was one of the factors that determined the image of Antonie Ruset as foreign ruler, Greek from Constantinople, but, as Antonie Uricariul strictly wrote, “a leading man among the Constantinople people (n.ns)”. The rule of Antonie voda Ruset was influenced by the complex context of the diplomatic relationships existing from 1675 to 1678. He wrote an important page in the history of the Moldavian Church, moving the Metropolitan Siege from

Suceava to Iasi, in 1677. His interest towards the Church is illustrated also by the proclamation, the 24th of December 1675, of Vasile Lupu's code about the ecclesiastic judgment. He was the second founder of the Sf. Nicolae Domnesc Church from Iasi, rebuilding it from the ground. He will be involved financially in the restoration of Sf. Sava Abbey and of the Catholic Church from the capital of Moldavia. During his negotiations between the Sublime Porte and Poland (1676) he will obtain "the freedom of up to a hundred people from Kamyanets-Podilsky", "not another having managed that". Antonie voda Ruset will offer honest information to the Russian or Polish delegates passing Moldavia in June 1677 and at the beginning of 1678. Ivan Samoilovici, the Cossack hatman from the left side of Dniester, will write to him, the 12 of February 1678, in the name of the tsar Fiodor Alexeevici (1676–1682) asking about the military intentions of the Ottoman Empire in order to resist its actions. The 1678 summer campaign against Kamyanets-Podilsky will lead also to the dethronement of the ruler of Moldavia. At his return in the country, Antonie Ruset will refuse to answer to the material claims of the Porte (4000 charts with wheat, 2000 oxen and 1000 horses and wagons), reason for which he will be dethroned. Moldavia's resources were depleted by the military conflicts that weakened the country from 1672 to 1678. He will have the same faith as other rules as Gheorghe Duca (1672) or Dumitrascu Cantacuzino (1675) who will be imprisoned after the dethronement. If in 1679 Dumitrascu Cantacuzino will pay 150 purses to be freed, Antonie Ruset will have to pay the double of this sum (300 purses) in exchange of his and his family freedom. Antonie Ruset was a "good and merciful" ruler who "as long as he lived, he dwelt with benevolence". He will decease around 1684–1685, during the second rule of Dumitrascu Cantacuzino. Among his heirs, Alexandru and Elena will settle to Constantinople, Ioan Ienache, Iordache Gheorghe and Zamfira will settle in Walachia. Zamfira will go back to Moldavia for a short period of time, her husband Dumitrascu Caragea being capucehaie and grand chamberlain during the rule of Antioh voda Cantemir (1696–1700). The dynastic blood of Antonie voda Ruset is also found in 1821, to the last two Phanariot rulers in the Romanian Principalities, Alexandru and Mihail Sutu.

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

AARMSI	= Romanian Annals. Memoirs of the History Section
AARMSL	= Romanian Academy Annals. Memoirs of the Literary Section
AO	= Oltenia Archives
ArhGen	= Genealogical Archives
AIIAI	= Yearbook of the “A.D. Xenopol” History and Archeology Institute Iasi
AIIIX	= Yearbook of the History Institute “A.D. Xenopol” (the ancient AIIAI)
Arhiva	= Archive of the Scientific and Literary Society from Iasi
ARBSH	= Académie Roumaine, Bulletin de la Section Historique
AȘUI	= Scientific Annals of the “A. I. Cuza” University, from Iasi
BCIR	= Bulletin of the Romanian Historical Commission
BOR	= Romanian Orthodox Church
CI	= Historical Researches
CL	= Literary Dialogues
IN	= „Ion Neculce”. The Municipal Museum Bulletin from Iasi
LR	= Romanian Language
MI	= Historical Magazine
MEF	= Moldavia during the Feudal Age
MMS	= Moldavia and Suceava Patriarchy
OI	= Historiographical Options
RA	= Archives Journal
RÉSEE	= Revue des études sud-est européennes
RdI	= History Journal
RIAF	= History, Archeology and Philology Magazine
RIS	= Social History Magazine
Rsl	= Romanoslavica
SAI	= History Studies and Articles
SCI	= History studies and researches
SMIM	= Studies and Materials of Middle History
DJAN	= County Department of the National Archives

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

IZVOARE

I. DOCUMENTARE

a) Inedite

Fondurile de documente și manuscrise de la Arhivele Statului – Iași (Direcția Județeană Iași a Arhivelor Naționale), Biblioteca Central Universitară – Iași.

b) Editate

Antonovici, Ioan-Iacov, *Documente bârlădene*, vol. I–IV, Bârlad, 1911–1926.

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. I–V, Cernăuți, 1933–1939; vol. VII, 1464–1740, ediție îngrijită de prof. univ. dr. Ioan Caproșu, indice de Arcadie Bodale, cuvânt înainte de Dumitru Vatamaniuc, membru de Onoare al Academiei Române, Iași, 2005.

Băleanu, A., *15 documente cu regeste între 7173 (1665) – 1778*, în **IN**, fascicula 5, 1925.

Idem, Stoide, C.A., *Documente moldovenești privitoare la familia de boieri Neaniul (cu un studiu)*, Iași, 1938.

Bianu, Ion, *Catalogul manuscriptelor românești*, vol. I, București, 1907.

Idem, *Documente românești*, vol. I, București, 1907.

Boga, L. T., *Documente basarabene*, vol. I–XV, Chișinău, 1928–1932.

Bulat, T. G., *Documentele Mănăstirii Văratec (1497–1836)*, Chișinău, 1939.

Burada, T., *Documente*, în **IN**, fascicula 4, 1924.

Caproșu, I., *Documente moldovenești din arhivele vieneze*, în **AIIAI**, X, 1973.

Idem, *Noi documente moldovenești din arhive vieneze*, în **AIIAI**, XI, 1974.

Idem, *Documente privitoare la istoria orașului Iași, II. Acte interne (1661–1690)*, Iași, 2000.

Idem, Zahariuc, Petronel, *Documente privitoare la istoria orașului Iași, vol. I. Acte interne (1408–1660)*, Iași, 1999.

Idem, Chiaburu, E., *Însemnări de pe manuscrise și cărți vechi din Țara Moldovei (1429–1750)*, vol. I, Iași, 2008.

Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului, I, București, 1957; II, București, 1959; III, București, 1968; IV, București, 1970; Supliment I, București, 1975.

- Catalogul documentelor turcești (1455–1829)*, vol. II, întocmit de Mihail Guboglu, București, 1965.
- Catalogul manuscriselor grecești*, tom. II, întocmit de Nestor Camariano, București, 1940.
- Ciobanu, Ștefan, Puiu Visarion, Tomescu, Const., Berechet, Ștefan, *Documente din Basarabia*, Chișinău, 1928.
- Codrescu, Teodor, *Uricariul*, vol. I–XXV, Iași, 1852–1895.
- Colecția de documente de la Filiala Arhivelor Statului, județul Bacău. Catalog*, întocmit de Dumitru Zaharia, București, 1986.
- Constantinescu, D., *Documente moldovenești din secolele XV–XVII*, în **AIIAI**, VII, 1970.
- Costăchescu, M., *Actele bisericii Banul*, în **IN**, fascicula 2, 1922.
- Idem, *Documente*, în **IN**, fascicula 4, 1924.
- Idem, *Satele Bălțați, Codrești, Mădrăjești, Mădrăjacul și Bojila din jud. Iași*, în **IN**, fascicula 7, 1928.
- Collection de documents inédits sur l'histoire de la France. Papiers de d'état du Cardinal de Granvelle*, t. III, Paris, 1852.
- Corfus, Ilie, *Însemnări de demult*, București, 1975.
- Idem, *Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone. Secolul al XVII-lea*, București, 1983.
- Clit, Costin, *Documente hușene (1648–1880)*, II, Iași, 2013.
- Din tezaurul arhivistic vasluiian. Catalog de documente, 1393–1877*, întocmit de Grigore Găneț și Costică-Ioan Gârneață, București, 1986.
- Documente privind istoria orașului București*, comitetul de redacție: Florian Georgescu (redactor responsabil), Paul I. Cernovodeanu, Ioana Cristache Panait, București, f.a.
- Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, I (1384–1448), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, 1975; II (1449–1486), volum întocmit de Leon Șimanschi în colaborare cu Georgeta Ignat și Dumitru Agache, București, 1976; III (1487–1504), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și N. Ciocan, București, 1980; XVII (1623–1625), volum întocmit de I. Caproșu și V. Constantinov, București, 2006; XIX (1626–1628), volum întocmit de Haralambie Chircă, București, 1969; XXI (1632–1633), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, 1971; XXII (1634), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, 1974; XXXIII (1635–1636),

volum întocmit de Leon Șimanschi, Nistor Ciocan, Georgeta Ignat și Dumitru Agache; București, 1996; XXIV (1637–1638), volum întocmit de C. Cihodaru și I. Caproșu, București, 1998; XXV (1639–1640), volum întocmit de Nistor Ciocan, Dumitru Agache, Georgeta Ignat și Marius Chelcu, București, 2003; XXVII (1643–1644), volum întocmit de Petronel Zahariuc, Cătălina Chelcu, Marius Chelcu, Silviu Văcaru, Nistor Ciocan și Dumitru Ciurea, București, 2005; XXVIII (1645–1646), volum întocmit de Petronel Zahariuc, Marius Chelcu, Silviu Văcaru și Cătălina Chelcu, București, 2006.

Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească, I (1247–1500), volum întocmit de P.P. Panaitescu și Damaschin Mioc, București, 1966; XI (1593–1600), volum întocmit de Damaschin Mioc, Ștefan Ștefănescu, Marieta Adam, Constantin Bălan, Maria Bălan, Sașa Caracaș, Ruxandra Cămărășescu, Olimpia Diaconescu și Coralia Fotino, București, 1975; XXI (1626–1627), volum întocmit de Damaschin Mioc, București, 1965; XXII (1628–1629), volum întocmit de Damaschin Mioc, București, 1969; XXIII (1630–1632), volum întocmit de Damaschin Mioc, București, 1969; XXIV (1633–1634), volum întocmit de Damaschin Mioc, Sașa Caracaș și Constantin Bălan, București, 1974; XXV (1635–1636), volum întocmit de Damaschin Mioc, Maria Bălan, Ruxandra Cămărășescu și Coralia Fotino, București, 1985; XXX (1645), volum întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper și Gheorghe Lazăr, București, 1998; XXXIV (1649), volum întocmit de Violeta Barbu, Gheorghe Lazăr și Oana Rizescu, București, 2002; XXXV (1650), volum întocmit de Violeta Barbu, Constantin Ghițulescu, Andreea Iancu, Gheorghe Lazăr și Oana Rizescu, București, 2003; XXXVI (1651), volum întocmit de Oana Rizescu și Marcel Dumitru-Ciucă, București, 2006; XXXVII (1652), volum întocmit de Violeta Barbu, Constantin Bălan și Florina Manuela Constantin, București, 2006.

Feneșan, Costin, *Diplomele de indigenat polon ale boierilor moldoveni Grigore Hăbășescu și Gheorghe Hâjdău*, în **ArhGen**, IV (IX), 1997, nr. 3–4.

Filitti, I.C., *Din arhivele Vaticanului II. Documente politice (1526–1788)*, București, 1914.

Idem, *Arhiva Gh. Grigore Cantacuzino*, București, 1919.

Gemil, Tahsin, *Relațiile Țărilor Române cu Poarta otomană în documente turcești (1601–1712)*, București, 1984.

Ghibănescu, Gh., *Ispisoace și zapise*, vol. I–VI, Iași-Huși, 1906–1933.

Idem, *Surete și izvoade*, vol. I–XXV, Iași-Huși, 1906–1933.

- Idem, *Ceva despre Costăchești*, în **IN**, fascicula IV, 1924.
- Idem, *38 documente și regeste între 7156 (1648) – 1768*, în **IN**, fascicula 5, 1925.
- Idem, *50 de documente între 1710–1856*, în **IN**, fascicula 8, 1930.
- Giurescu, Constantin, Dobrescu, N., *Documente și regeste privitoare la Constantin Brâncoveanu*, București, 1907.
- Hudiță, I., *Répertoire des documents concernant les négociations diplomatiques entre le France et la Transylvanie au XVII-e siècle (1635–1683)*, Paris, 1926.
- Idem, *Recueil de documents concertant l'histoire des pays roumains*, Iași, 1929.
- Hurmuzaki, Eudoxiu de, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. I, supliment I, București, 1886 (întocmit de Gr. G. Tocilescu și A.I. Odobescu); IV/1, București (întocmit de I. Slavici); IV/2, București, 1884 (întocmit de I. Slavici); V/1, București, 1885 (întocmit de I. Slavici); V/2, București, 1886 (întocmit de I. Slavici); IX/1, București, 1897 (întocmit de I. Slavici); supliment II, vol. 3, București, 1900 (întocmit de Ioan Bogdan și Ioan Skupiewski); XIII; XIV/1, București, 1915 (întocmit de N. Iorga); XIV/2, București, 1917 (volum întocmit de N. Iorga); XIV/3; XV/2, București, 1913 (volum întocmit de N. Iorga).
- Idem, *Fragmente din istoria românilor*, vol. III, traducere de Ioan Slavici, București, 1900.
- Inscripțiile medievale ale României. Orașul București, vol. I (1395–1800)*, volum întocmit de Alexandru Elian (redactor responsabil), Constantin Bălan, Haralambie Chircă și Olimpia Diaconescu, București, 1965.
- Iorga, N., *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor*, vol. I, București, 1895; vol. III, București, 1897.
- Idem, *Manuscripte din biblioteci străine relative la istoria românilor*, în **AARMSI**, s. II, tom. XX, 1897–1898.
- Idem, *Socotelile Brașovului și scrisori românesce către Sfat în secolul al XVII-lea*, extras din **AARMSI**, s. II, t. XXI, 1899.
- Idem, *Documente din arhivele Bistriței*, vol. I–II, București, 1899–1900.
- Idem, *Socotelile Sibiului*, extras din **AARMSI**, s. II, tom. XXI, 1899.
- Idem, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, III (*Fragmente de cronici și știri despre cronicari*), București, 1901; V–VII, București, 1903–1904; IX (*Povestiri, scrisori și cronici*), București, 1905; X, București, 1905; XI, București, 1906; XVI, București, 1909;

XVII, București, 1900; XX, București, 1910; XXI, București, 1911; XXII, București, 1913; XXIII, București, 1913.

Idem, *Inscripții din bisericile României*, vol. I–II, București, 1905–1908.

Idem, *Acte românești din Ardeal, privitoare în cea mai mare parte la legăturile secuilor cu Moldova*, în **BCIR**, II, 1916.

Idem, *Acte botoșănene și dorohoiene*, în **RI**, X, nr. 7–8, 1924.

Idem, *Scrisori de negustori*, București, 1925.

Idem, *Documente tecucene și bârlădene*, în **BCIR**, IV, 1925.

Idem, *Anciens documents de droit roumain*, vol. I–II, București-Paris, 1930–1931.

Idem, *Scrisori de boieri, scrisori de domni*, ediția a III-a, Vălenii de Munte, 1932.

Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România, vol. I, volum întocmit de Victor Eskenasy, cuvânt înainte de Eminentă Sa Șef Rabin Dr. Moses Rosen, București, 1986.

Karadja, Constantin și Marcela, *Documentele moșiiilor Cantacuzinești din Bucovina*, în **BCIR**, X, 1913.

Lința, Elena, *Pomelnicul de la Bisericiani*, în **Rsl**, XIV, 1967.

Mano, Constantin George, *Documente din secolele al XVI-lea–XIX-lea privitoare la familia Mano*, București, 1907.

Marinescu, I., *Documente relative la familia Neculce*, în **BCIR**, IV, București, 1925.

Idem, *Documente relative la Ioan Neculce*, în **BCIR**, IV, 1925.

Idem, *Documente vasluiene (extrase din condica moșiiilor lui Teodor Rosetti-Solescu (documente basarabene, fâlcieni, putnene etc.))*, în **BCIR**, IV, 1925.

Idem, *Extrase din condica moșiiilor lui Teodor Rosetti-Solescu (documente basarabene, fâlcieni, putnene etc.))*, în **BCIR**, VII, 1928.

Idem, *Acte moldovenești felurite*, în **BCIR**, VIII, 1929.

Idem, *Documente din biblioteca Bibicescu, Turmu-Severin*, în **BCIR**, VIII, 1929.

Mehmed, Mustafa, A., *Documente turcești privind istoria României*, I, 1455–1774, București, 1976.

Mihail, Paul, *Documente și zapise moldovenești de la Constantinopol (1607–1806)*, Iași, 1948.

Idem, *Acte românești de la Constantinopol (1658–1738)*, III, în **AIIAI**, X, 1973.

Idem, *Alte acte de la Constantinopol*, III, în **AIIAI**, X, 1973.

Mircea, Ion Radu, *Câteva documente argeșene*, în **BCIR**, XVI, 1937–1938.

- Moldova în epoca feudalismului*, vol. VI, alcătuitori: A. N. Nichitici, D. M. Dragnev, L. I. Svetlicinaia, P. V. Sovetov, redactor: P. V. Soletov, Chișinău, 1992.
- Noradoughian, Gabriel effendi, *Recueil d'actes internationaux de l'Empire ottoman*, vol. I (1300–1789), Paris, 1897.
- Panaitescu, P.P., *Un act relativ la procesul doamnei Safta a lui Gheorghe Ștefan cu doamna Dafina a lui Eustratie-Vodă Dabija și cu ginerele ei Iordache Ruset*, în **RI**, III, nr. 1, 1917.
- Idem, *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei Române*, vol. I, București, 1959.
- Porcescu, Scarlat, *Pomelnicul triptic de la mănăstirea Moldovița*, în **MMS**, XXXIX, nr. 7–8, 1963.
- Potra, George, *Documente privitoare la istoria orașului București (1594–1821)*, București, 1961.
- Idem, *Documente privitoare la istoria orașului București (1634–1800)*, București, 1982.
- Recueil des instructions données aux ambassadeur et ministres de France depuis la les traites de Westphalie jusq'a la Révolution francaise (1648–1749)*, tom. I, avec une introduction et des notes par Louis Farges, Paris, 1888.
- Saint Georges, A., *Documente*, în **IN**, fascicula 5, 1925.
- Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București, 1937.
- Idem, *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București, 1944.
- Idem, *Documente putnene*, vol. I–II, Focșani-Chișinău, 1929–1931.
- Solomon, Const., Stoide, C.A., *Documente tecucene*, Bârlad, 1942.
- Stoide, C. A., Turcu, Constantin, *Documente și regeste din ținutul Neamțului (secolele XVI, XVII, XVIII)*, extras din **Apostolul**, nr. 9–11, 1935.
- Idem, *Documente din ținutul Neamț (sec. XVII–XVIII)*, în „Anuarul Liceului « Petru Rareș » din Piatra Neamț”, 1936–1940.
- Idem, *Documente și regeste nemțene de la Dabija vodă*, în „Anuarul Liceului « Petru Rareș » din Piatra Neamț”, 1935–1936.
- Idem, Turcu, C., *Documente și regeste din ținutul Neamț*, extras din în „Anuarul Liceului « Petru Rareș » din Piatra Neamț”, 1934–1935.
- Idem, *Un episod din domnia lui Gheorghe Duca. Răscoala lui Hâncu și Durac din 1671-1672*, în **Arhiva**, nr. 1–2, 1936.
- Suceava. File de istorie. Documente privitoare la istoria orașului (1388–1918)*, vol. I, ed. Vasile Gh. Miron, Mihai-Ștefan Ceaușu, Ioan Caproșu și Gavril Irimescu, București, 1989.

Ștefulescu, Alexandru, *Documente slavo-române relative la Gorj (1406–1665)*, Târgu-Jiu, 1908.

Ungureanu, Gh., *Documente privitoare la istoria României păstrate în Arhivele Statului din Moscova și Leningrad*, în **RA**, 5, 1962, nr. 1.

Vârtosu Emil, Vârtosu, Ion, *Așezămintele Brâncovenеști o sută de ani de la înființare (1838–1938)*, București, 1938.

Velichi, Constantin N., *Documente moldovenești (1607–1673) din Arhiva metohului Sfântului Mormânt din Constantinopol*, extras din „Buletinul Institutului Român din Sofia”, București, 1942.

Veress, A., *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, IX. București, 1937; X, București, 1938; XI, București, 1939.

Vitencu, A., *Vechi documente moldovenești*, Cernăuți, 1925.

Zotta, Sever, *Documente*, în **IN**, fascicula IV, 1924.

II. NARRATIVE

Amiras, Alexandru, *Cronica anonimă a Țării Moldovei (1662–1733)*, în *Cronicele României*, tom. III, ediția a II-a, ediție îngrijită de Mihail Kogălniceanu, București, 1874.

Antalfyy, Dr. Andrei, *Călătoria lui Evlia Celebi prin Moldova în anul 1659*, în **BCIR**, XII, 1933.

Bezviconi, Gheorghe G., *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947.

Cantacuzino, Stolnicul Constantin, *Istoria Țării Românești*, în *Cronicari munteni*, 1, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, prefață și table cronologice de Dan Horia Mazilu, București, 1984.

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, traducere după originalul latin de Gh. Guțu, introducere de Maria Holban, comentariu istoric de N. Stoicescu, studiu cartografic de Vintilă Mihăilescu, indice de Ioana Constantinescu, cu o notă asupra ediției de D.M. Pippidi, București, 1973.

Carte românească de învățătură (1646), ediție coordonată de Acad. Andrei Rădulescu, București, 1961.

Călători străini despre Țările Române, vol. V, volum îngrijit de Maria Holban (redactor responsabil), M.M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, 1973; VI, volum îngrijit de M.M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Mustafa Ali Mehmed, București,

- 1976; VII, volum îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Paul Cernovodeanu, București, 1980.
- Cândea, Virgil, *Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate. Serie nouă. Finlanda – Grecia*, II, București, 2011; *Polonia – Rusia*, IV, editori coordonatori: Ioana Feodorov și Andrei Timotin, București, 2012.
- Codul lui Andronache Donici (1814–1817)*, Chișinău, 1920.
- Costin, Miron, *Opere*, ediție critică de cu un studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P.P. Panaitescu, București, 1958.
- Costin, Nicolae, *Leatopiseșul Țerei Moldovei (1662–1711)*, în *Cronicele României*, tom. II, ediția a II-a, ediție îngrijită de Mihail Kogălniceanu, București, 1872.
- Cronica anonimă a Țerei Moldovei (1662–1733)*, în *Cronicele României*, tom. III, ediția a II-a, ediție îngrijită de Mihail Kogălniceanu, București, 1874.
- Cronica anonimă despre Brâncoveanu*, în *Cronicari brâncovenești*, antologie, postfață, glosar și bibliografie de Dan Horia Mazilu, București, 1988.
- Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695–1754*, ediție îngrijită de Nestor Camariano și Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965.
- Cronici turcești privind Țările Române. Extrase, II (sec. XVII – începutul sec. XVIII)*, volum întocmit de Mihail Guboglu, București, 1974; *Extrase III (sfârșitul sec. XVI – începutul sec. XIX)*, volum întocmit de Mustafa A. Mehmed, București, 1980.
- Dosoftei, *Domnii Țării Moldovei*, în *Literatura română medievală*, antologie alcătuită de un colectiv condus de Dan Horia Mazilu, București, 2003.
- Erbiceanu, Constantin, *Cronicarii greci care au scris despre români în epoca fanariotă*, postfață de Andrei Pippidi, cuvânt introductiv și arbore genealogic de Constantin Erbiceanu, București, 2003.
- Genealogia Cantacuzinilor de banul Mihai Cantacuzino*, publicată și adnotată de N. Iorga, București, 1902.
- Greceanu, Radu, *Cronica*, în *Cronicari munteni*, 3, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, București, 1984.
- Grondski, Samuel, *Historia belli cossaco-polonici*, 1789.
- Guboglu, Mihail, *Cronici turcești privind Țările Române (sec. XVII – începutul secolului XVIII)*, vol. II, București, 1974.

Idem, *Crestomație turcă. Izvoare narative privind istoria Europei Orientale și Centrale (1263–1683)*, București, 1978.

Izvoare duhovnicești. Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale sfinților bătrâni, tipărit de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Albei Iuliei cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Andrei, Alba Iulia, 2004.

Letopisețul Țării Moldovei de la Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir (1661 – 1705), editat de C. Giurescu, București, 1913.

Magni, Corneliu, *Despre Moldova și Iași (1672)*, în **IN**, fascicula 8, 1930.

Memoires historiques et géographiques sur la Valachie, Frankfurt&Leipzig, 1778.

Muste, Nicolae, *Letopisețul Țerei Moldovei (1662–1729)*, în *Cronicele României*, tom. III, ediția a II-a, ediție îngrijită de Mihail Kogălniceanu, București, 1874.

Neculce, Ion, *Opere. Letopisețul Țării Moldovei și O seamă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, 1982.

Panaitescu, P.P., *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930.

Peyssonnel, M. de, *Observations historiques et géographiques, sur les peuples barbares qui ont habité les bords du Danube & du Pont-Euxin*, Paris, 1765.

Popescu, Radu, *Istoria domnilor Țării Rumânești*, în *Cronicari munteni*, 2, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, 1984.

Pravilniceasca Condică – 1780, ediție întocmită de Colectivul pentru vechiul drept românesc al Academiei RPR condus de Academician Andrei Rădulescu, București, 1957.

Proloagele, vol. I, tipărite prin stăruința și osteneala, cu un studiu introductiv și binecuvântarea Înalt Preasfințitului Dr. Nestor Vornicescu Mitropolitul Olteniei, diortosite și îmbogățite de Arhim. Dr. Benedict Ghiuș, f.a.

Românul, Zilot, *Domnia a treia a lui Alexandru Vodă Suțul ce i se zicea și Drakake*, în **RIAF**, III, vol. V (1), 1885.

Sfântul Atanasie cel Mare, *Viața Sfântului Antonie cel Mare urmată de cele mai frumoase predici*, traducere și studiu introductiv de Ștefan Bezdechi, Colecția „Comorile Pustiului”, București, 2000.

Simonescu, Dan, *Literatura românească de ceremonial. Condica lui Gheorgachi, 1762. Studiu și text*, București, 1939.

Ureche, Grigore, *Létopisețul Țării Moldovei, de când s-au descălecat țara și de cursul anilor și de viața domnilor carea scrie de la Dragoș vodă până la Aron vodă*, în *Marii cronicari ai Moldovei*, ediție, studiu introductiv, glosare, repere istorico-literare de Gabriel Ștrempel, București, 2003.

Zerva, G., *Călătoria lui Evlia Celebi*, în **BCIR**, XVI, 1937–1938.

Uricariul, Axinte, *Cronica paralelă a Țării Românești și a Moldovei*, ediție critică de Gabriel Ștrempel, București, 1994.

LUCRĂRI GENERALE ȘI SPECIALE

Abbot, G.F., *Under the turk in Constantinople. A record of Sir Finch's embassy (1674–1681)*, Londra, 1920.

Andreescu, Constantin I., Stoide, Constantin A., *Ștefăniță Lupu, domn al Moldovei (1659–1661)*, București, 1938.

Idem, *Însemnări despre ținutul Cernăuților*, în **Hrisovul**, II, 1942.

Andronic, Alexandru, *Curtea Domnească din Iași – reședință voievodală*, în **AIIAI**, XVIII, 1981.

Apetrei, Cristian Nicolae, *Patrimoniul funerar al marelui postelnic Dumitrache Chiriță Paleologul*, în *Studia varia in honorem Professoris Ștefan Ștefănescu Octogenarii*, București-Brăila, 2009.

Idem, *Un urmaș al împărașilor bizantini, negustor, dregător și diplomat în slujba Movileștilor: marele postelnic Dumitrache Chiriță Paleologul*, în *Negustorimea în Țările Române, între Societas Mercatorum și individualitatea mercantilă, în secolele XVI-XVIII*, volum editat de Cristian Luca, Galați University Press, 2009.

Atanasiu, Mihai-Bogdan, *Patrimoniul heraldic în familia Cantacuzinilor moldoveni*, în **OI**, VII, 2006, 2.

Idem, *Cartea în familia Cantacuzinilor moldoveni*, în **OI**, VIII, 2007, 1.

Idem, *Marital strategies of the Cantacuzinos*, extras din **RI**, serie nouă, tom. XXII, 2011, nr. 3–4.

Babinger, Franz, *O relațiune neobservată despre Moldova sub domnia lui Antonie-Vodă Ruset (1676)*, în **AARMSI**, s. III, tom. XIX, 1937.

- Bacalov, Sergiu, *Activitatea neamului Joreștilor în Țara Moldovei în secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, în **Transilvania**, 2008, nr. 11.
- Idem, *Boierimea Țării Moldovei la mijlocul secolului al XVII-lea (studiu istorico-genealogic)*, Chișinău, 2012.
- Idem, *Despre satele Milești: nemurile boierești Milescul și Milici (studiu istorico-genealogic)*, Chișinău, 2012.
- Baidaus, Eduard, *Relațiile româno-ucrainiene în istoria Ucrainei-Rusia. Considerente istoriografice (I)*, în **RI**, tom. XXI, 2010, nr. 1–2.
- Balș, G., *Bisericile și mănăstirile moldovenești din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea*, București, 1933.
- Barbu, Violeta, *Purgatoriul misionarilor. Contrareforma în Țările Române în secolul al XVII-lea*, București, 2008.
- Bădărău, Dan, Caproșu, Ioan, *Iașii vechilor zidiri*, Iași, 1974.
- Bejenaru, N.C., *Din relațiile comerciale moldavo-polone în secolul al XVII-lea (Procesul vistiernicului moldovean Ursachi cu negustorul polon Balaban)*, în **Arhiva**, XXXIV, 1927.
- Berechet, Ștefan Gr., *Judecata la români până în secolul al XVIII-lea (cercetare pe baza documentelor slavo-române)*, Chișinău, 1926.
- Idem, *Procedura de judecată la slavi și români*, Chișinău, 1926.
- Idem, *Dreptul vechilor noștri ierarhi la judecarea mirenilor*, București, 1938.
- Berindei, Acad. Dan, *Grandes familles de boyards roumains d'origine étrangère*, în „Genealogie și societate”, București, 2013.
- Idem, *Liasions généalogiques roumains des princes phanariotes de Moldavie et de Valachie*, în „Genealogie și societate”, București, 2013.
- Berza, Marcu, *Biblioteci mănăstirești în Siria, Atena și insula Hios*, în **AARMSL**, s. III, tom. VIII, 1937.
- Idem, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în sec. XV–XIX*, în **SMIM**, II, 1957.
- Bezviconi, Gheorghe G., *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru. Actele Comisiei pentru cercetarea documentelor nobilimii din Basarabia la 1821*, vol. I, București, 1940.
- Bianu, Ioan, Hodoș, Nerva, *Bibliografia românească veche (1508–1830)*, tom. I, București, 1903.
- Bobulescu, C., *Din viața mitropolitului Veniamin Costache. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, Chișinău, 1933.

- Bodale, Arcadie, *Semnificațiile actelor ctitoricești de pe valea Suceviței*, în **AIIIX**, tom. XXXVII, 2000.
- Bodogae, Teodor, *Din istoria Bisericii ortodoxe de acum 300 de ani. Considerațiuni istorice în legătură cu sinodul de la Iași*, Sibiu, 1943.
- Bogdan, Emanuel, *Origine și înrudirile primilor Cantemirești*, în **ArhGen**, IV (IX), 1997, nr. 1–2.
- Blancard, Théodore, *Lés Mavroyéni. Essai d'étude additionnelle a l'histoire moderne de la Grèce, et de la Turquie et de la Roumanie*, Paris, 1893.
- Brătianu, Gheorghe I., *Sfatul domnesc și Adunarea stărilor în principatele române*, București, 1995.
- Brie, Mircea, Horga, Ioan, *Relațiile internaționale de la echilibru la sfârșitul concertului european (secolul XVII – începutul secolului XX)*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Oradea, 2009.
- Calimach, Alexandru Papadopol, *Despre Alexandru Mavrocodatu Exaporitulu și despre activitatea sa politică și literară*, în **AARMSI**, s. II, tom. VI, 1883–1884.
- Camariano-Cioran, Ariadna, *Academiile domnești din București și Iași*, București, 1971.
- Cantacuzino, Ion Mihai, *O mie de ani în Balcani. O cronică a Cantacuzinilor în vâltoarea istoriei*, traducere de Maria Șerbănescu și Sabina Drăgoi, București, 1996.
- Cantemir, Dimitrie, *Istoria ieroglicică*, vol. I–II, ediție îngrijită, note și glosar de Ion Verdeș și P.P. Panaitescu, prefață și tabel cronologic de Alexandru Duțu, București, 1978.
- Idem, *Istoria creșterilor și a descreșterilor curții othman[n]ice sau aliothman[n]ice. De la primul început al neamului adusă până în vremurile noastre în trei cărți*, prefața traducerii românești de Acad. Virgil Cândea, traducere românească și indice de Dan Slușanschi, ediția a II-a revizuită, București, 2010.
- Caproșu, I., *Despre politica internă a lui Radu Mihnea și răscoalele țărănești din prima lui domnie în Moldova (1616–1619)*, în **SCȘI**, XII, fascicula 1, 1962.
- Idem, *Camătă și cămătari în Moldova în epoca fanariotă*, în **AIIAI**, VIII, 1971.
- Idem, *O istorie a Moldovei prin relațiile de credit până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Iași, 1989.
- Idem, *Structuri fiscale și administrative într-un catastif moldovenesc de visterie din 1606*, în **AIIIX**, XXX, 1993.

- Cartoian, N., *Istoria literaturii române vechi*, postfață și bibliografii finale de Dan Simonescu, prefață de Dan Zamfirescu, București, 1980.
- Cernovodeanu, Dan, *Știința și arta heraldică în România*, București, 1977.
- Cernovodeanu, Paul, *Știri privitoare la Gheorghe Ghica vodă al Moldovei (1658 – 1659) și la familia sa* (I), în **AIIAI**, XIX, 1982.
- Chiaburu, Elena, *Tipografia din Moldova și lumea ortodoxă în secolul XVII*, în **AIIIX**, XXXVII, 2000.
- Chiriță, Ilie, *Urmașii lui Brâncoveanu Vodă*, în **AO**, XI, 1932, nr. 63–64.
- Cicanci, Olga, *Statutul social-juridic al grecilor „împământeniți” (sec. XVI-XVII)*, în „Cercetări de istorie și civilizație sud-est europeană”, III, București, 1987.
- Cihodaru, C., *Sfatul domnesc și sfatul de obște în Moldova (sec. XV–XVIII)*, în **AIIAI**, I, 1964.
- Ciobanu, Ștefan, *Dosoftei. Mitropolitul Moldovei și activitatea lui literară*, traducere din limba rusă de Ștefan Berechet, Iași, 1918.
- Idem, *Istoria literaturii române vechi*, București, 1947.
- Ciobanu, Veniamin, *Miron Costin și „modelul polonez” (Schiță de portret politic)*, în **AIIIX**, XXX, 1993.
- Idem, *Românii în politica Est-Central Europeană (1648–1711)*, Iași, 1997.
- Ciorănescu, Al., *Domnia lui Mihnea III (Mihail Radu) 1658–1659*, în **BCIR**, XIV, 1935.
- Ciurea, D., *Evoluția și rolul politic al clasei dominante în secolele XV–XVIII*, în **AIIIX**, XVII, 1980.
- Condurachi, Jean D., *Câteva cuvinte asupra condiției juridice a străinilor în Moldova și Țara Românească până la Regulamentul Organic*, București, 1918.
- Idem, *Soli și agenți ai domnilor Moldovei la Poartă în secolul al XVII-lea*, București, 1920.
- Constantiniu, Florin, *De la Mihai Viteazul la fanarioți: observații asupra politicii externe românești*, în **SMIM**, VIII, 1975.
- Corfus, Ilie, *O nouă scrisoare a lui Miron Costin*, în **Studii**, t. 24, 1971.
- Idem, *În legătură cu data morții lui Velicico și Miron Costin*, în **RdI**, t. 30, 1977.
- Idem, *Noutăți despre tatăl lui Miron Costin*, în **RdI**, t. 32, 1979, nr. 4.
- Cronț, Gh., *Dreptul de ctitorie în Țările Române*, în **SMIM**, IV, 1960.
- Dan, Mihail, *Știri privitoare la istoria Țărilor Române în cronicile ucrainene*, în **SMIM**, II, 1957.

- Demény, Ludovic, Cernovodeanu, Paul, *Relații politice al Angliei cu Moldova, Țara Românească și Transilvania în secolele XVI–XVIII*, București, 1974.
- Dinu, Tudor, *Dimitrie Cantemir și Nicolae Mavrocordat. Rivalități politice și literare la începutul secolului XVIII*, cuvânt înainte de Giorgios Dion. Poukamisas, București, 2011.
- Dragomir, Silviu, *Contribuții privitoare la relațiile Bisericii românești cu Rusia în veacul XVII*, extras din **AARMSI**, s. II, tom. XXXIV, 1912.
- Erbiceanu, Constantin, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași*, București, 1888.
- Eremia, Ion A., *Țara Moldovei și Rusia. Relații politice în a doua jumătate a secolului al XVII-lea*, Chișinău, 1993.
- Filitti, I.C., *Banatul Olteniei și Craioveștii*, extras din **AO**, XI, 1932.
- Idem, *Notice sur les Cantacuzène du XI-e au XVII-e siècles*, București, 1936.
- Idem, *Rolul diplomatic al fanarioșilor (1700–1821)*, precuvântare de Sidney Vigneaux, traducere din limba franceză de Georgeta Filitti, Iași, 2002.
- Gane, G., *Neamurile Mavrodinești din Țara Românească și din Moldova și monografia familiei Ion Mavrodi vel hatman*, București, 1942.
- Georgescu, Valentin Al., *Bizanțul și instituțiile românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, 1980.
- Idem, Strihan Petre, *Judecata domnească în Țara Românească și Moldova (1611–1831). Partea I. Organizarea judecătorească, vol. I (1611–1740)*, București, 1979.
- Idem, Sachelarie, Al. Ovid, *Judecata domnească în Țara Românească și Moldova (1611–1831). Partea a II-a. Procedura de judecată*, București, 1982.
- Gemil, Tahsin, *Les Pays Roumains dans la politique européenne de la Porte ottomane au XVII-e siècle*, în **RÉSEE**, tom. XIII, 1975, nr. 3.
- Idem, *Țările Române în contextul politic internațional (1621–1672)*, București, 1979.
- Gervescu, Victor, *Biserica Roznovanu. Monografie cu un apendice și schița neamului Rusetștilor*, Piatra-Neamț, 1915.
- Ghibănescu, Gh., *Divanurile domnești din Moldova și Muntenia din secolul XVII (1670–1679)*, în **Arhiva**, 29, 1922, nr. 1.
- Idem, *Schiță istorică asupra Pomârlei*, în **IN**, fascicula 8, 1930.
- Idem, *Biserica Talpalari cu hramul Nașterea Maicii Domnului*, Iași, 1934.

- Idem, *Biserica Sf. Nicolae Domnesc (zis gopod, cel mare și cel bogat)*, Iași, 1934.
- Giurescu, Constantin C., *Uciderea vizirului Mohammed Tabani Buiuc, sprijinătorul lui Vasile Lupu. O scrisoare inedită*, în **RI**, XII, aprilie-iunie 1926, nr. 4–6.
- Idem, *Istoria românilor. De la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârșitul epocii fanariote (1601–1821)*, vol. III (1), ediție îngrijită de Dinu C. Giurescu, București, 2003.
- Golimas, Aurel H., *Diplomatul Constantin Batiște Vevelli Rettimiotul și revoluția Moldovei în primăvara anului 1633*, în **SCI**, 1943, nr. 1.
- Idem, *Despre capuchehăile Moldovei și poruncile Porții către Moldova până la 1829. Contribuții la cunoașterea raporturilor de drept dintre Moldova și Turci*, Iași, 1943.
- Gorovei, Ștefan S., *Cantemireștii. Eseu genealogic*, în **RA**, L (1973), XXXV, nr. 3.
- Idem, *Înrudirile cronicarului Grigore Ureche*, în **ALIL**, XXIV, 1973.
- Idem, *Mușatinii*, București, 1976.
- Idem, *Observații noi într-o controversă veche (Familia Ghica din Moldova)*, extras din **AIIAI**, XV, 1978.
- Idem, *Cantacuzinii moldoveni (I)*, în **MI**, XVII, 1983, nr. 4.
- Idem, *Cantacuzinii moldoveni (II)*, în **MI**, XVII, 1983, nr. 5.
- Idem, *Nicolae (Milescu) Spătarul. Contribuții biografice*, în **AIIAI**, XXI, 1984.
- Idem, *Un episod din „recuperarea” Bizanțului: prima „operă” a spătarului Nicole „Milescu”*, în **AIIAI**, XXII, 1985.
- Idem, *Cronici de familie: Sturdzeștii*, în **MI**, nr. 2, 1994.
- Idem, *Clanuri, familii, autorități, puteri (Moldova, secolele XV–XVII)*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 1–2.
- Idem, *Însemnări genealogice ale familiei Abaza*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 1–2.
- Idem, *„Nepoții Balicai”. „Sămînțenia Movileștilor”*, în **ArhGen**, I (IV), 1994, nr. 3–4.
- Idem, *Continuitatea Cantacuzinilor: un punct de vedere*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 3–4.
- Idem, *Originea socială a înaltului cler monahal*, în **ArhGen**, II (VII), 1995, nr. 3–4.
- Idem, *Note de antroponomie medievală*, în **ArhGen**, IV (IX), 1997, nr. 1–2.
- Idem, *A patra nevastă a lui Constantin Cantemir*, în **ArhGen**, IV (IX), 1997, nr. 1–2.
- Idem, *Neamul lui Miron vodă Barnovschi*, în **ArhGen**, V(X), 1998, nr. 1–2.
- Idem, *Între istoria reală și imaginar: acțiuni politice și culturale în veacul XVIII*, Iași, 2003.

- Idem, *Pagini din istoria Iașilor (secolul XVIII) în documente din arhiva Sfântului Mormânt*, în *Contribuții privitoare la istoria relațiilor dintre Țările Române și Bisericile Răsăritene în secolele XIV-XIX*, editat de Petronel Zahariuc, Iași, 2009.
- Idem, *Caracterizarea puterii în Moldova la cumpăna veacurilor XVI-XVII*, în *Ideologii politice și reprezentări ale puterii în Europa*, studii reunite de Alexandru-Florin Platon, Bogdan-Petru Maleon și Liviu Pilat, Iași, 2009.
- Idem, *Epigrafiie, genealogie, istorie*, în *Izvoare istorice, artă, cultură și societate. În memoria lui Constantin Bălan (1928-2005)*, coord. Constantin Rezachevici, București, 2010.
- Idem, *Movileștii. Contribuții la istoria puterii și a familiei*, în *Putna, ctitorii ei și lumea lor*, București, 2011.
- Idem, *Miron Costin: genealogie și istorie*, în **LR**, LX, 2011, nr 1.
- Grecianu, Șt. D., *Contele Nicolae Rossetti*, în **RIAF**, V (IX), 1903.
- Grigoraș, N., *Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iași*, în **MMS**, XXXVII, 1961, nr. 3-4.
- Graur, Acad. Al., *Nume de persoane*, București, 1965.
- Hammer, J. de, *Histoire de l'Empire ottoman*, tom. XI-XII, Paris, 1838.
- Holban, Th., *Două acte despre lupta lupta de la Hotin din 1672*, în **RI**, XXIV, 1938, nr. 4-6.
- Hruchevski, Michel, *Abrégé de l'histoire de l'Ukraine*, Paris, 1920.
- Hudiță, I., *Histoire des relations diplomatiques entre le France et la Transylvanie au XVII-e siècle (1635-1683)*, Paris, 1929.
- Iftimi, Sorin, *Ctitorii Mănăstirii Sfântul Sava din Iași*, în *Contribuții privitoare la istoria relațiilor dintre Țările Române și Bisericile răsăritene în secolele XIV-XIX*, editate de Petronel Zahariuc, Iași, 2009.
- Ionașcu, Ion, Bărbulescu, Petre, Gheorghe, Gheorghe, *Relațiile internaționale ale României în documente (1368-1900)*, București, 1971.
- Ionașcu, Ion, *Le degré de l'influence des grecs des principautés roumaines dans la vie politique de ces pays*, în **Symposium: L'époque phanariote (21-25 octobre 1970). À la mémoire de Cleobule Tsourkas**, Thessalonice, 1974.
- Ionescu, Dimitrie, *Contribuțiuni la cunoașterea legăturilor Bisericii românești cu Patriarhia de Alexandria*, în **RI**, XVI, 1930.
- Idem, *Știri grecești privitoare la istoria noastră*, în **RI**, VIII, 1932, nr. 7-9.

- Ionescu-Nișcov, Tr., *Din istoria relațiilor moldo-ucrainene în prima jumătate a secolului al XVII-ea*, în **BOR**, LXXXIII, 1965.
- Iorga, N., *Două conferinți: I. Luptele românilor cu turcii de la Mihai-Viteazul încoace. II. Cultura română supt fanarioți*, București, 1898.
- Idem, *Despre Cantacuzini*, București, 1902.
- Idem, *Ucraina moldovenească*, extras din **AARMSI**, s. II, tom. XXXV, 1913.
- Idem, *Vasile Lupu ca următor al împăraților de Răsărit în tutelarea patriarhiei de Constantinopole și a Bisericii ortodoxe*, în **AARMSI**, t. XXXVI, 1913–1914.
- Idem, *Muntele Athos în legătură cu țările noastre*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXXVI, 1913–1914.
- Idem, *Legăturilor românilor cu rușii apuseni și cu teritoriul zis « Ucrainean »*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXXVIII, 1916.
- Idem, *Acte românești din Ardeal, privitoare în cea mai mare parte la legăturile Secuilor cu Moldova*, în **BCIR**, II, 1916.
- Idem, *Știri nouă despre biblioteca Mavrocordaților și despre viața muntenească în timpul lui Constantin Vodă-Mavrocordat*, în **AARMSI**, s. III, tom. VI, 1926.
- Idem, *Domnii români după portrete și fresce contemporane*, București, 1930.
- Idem, *Les grandes familles byzantines et l'idée byzantine en Roumanie*, în **BSH**, t. XVIII, 1931.
- Idem, „Coconul” lui Radu Mihnea și capuchehaiaua Curt Celebi, în **RI**, XVIII, nr. 4–6, 1932.
- Idem, *Ceva din legăturile domniilor românești cu Ierusalimul*, în **AARMSI**, s. III, tom. XIII, 1932.
- Idem, *Portretele doamnelor române*, București, 1937.
- Idem, *Bizanț după Bizanț*, traducere de Liliana Iorga-Pippidi, postfața de Virgil Cândea, București, 1972.
- Idem, *Istoria românilor. Monarhii*, vol. VI, volum îngrijit de Ștefan Andreescu, București, 2000.
- Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, coordonatori: Ovid Sachelarie și Nicolae Stoicescu, cuvânt înainte: Ovid Sachelarie, introducere: Valentin Al. Georgescu, București, 1988.
- Istoria diplomației*, sub redacția: V.A. Zorin, V.S. Semionov, S.D. Skazkin, V.M. Hvosťov, vol. I, ediția a II-a, îngrijirea științifică a ediției românești, Acad. P. Constantinescu-Iași, București, 1962.

- Istoria românilor. O epocă de înnoiri în spirit european (1601–1711/1716)*, vol. V, coordonator: Acad. Virgil Cândea, București, 2003.
- Lecca, Octav-George, *Famiiliile boierești române. Istorie și genealogie (după izvoare autentice)*, cu adnotări, completări și desene de Mateiu Caragiale, ediție de Alexandru Condeescu, București, f.a.
- Idem, *Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911.
- Lemny, Ștefan, *Cantemireștii. Aventura europeană a unei familii princiare din secolul al XVIII-lea*, prefață de Emmanuel Le Roy Ladurie, traducere de Magda Jeanrenaud, Iași, 2010.
- Lintz, Elena, *Două scrisori inedite ale lui Miron Costin*, în **Studii**, 5, XI, 1958.
- Lutic, Marcel, *O deslușire genealogică pentru o inscripție funerară*, în **ArhGen**, V(X), 1998, nr. 1–2.
- Idem, *Neamul Ursachi*, în **ArhGen**, V(X), 1998, nr. 3–4.
- Karadja, C. I., *Ceva despre postelnicul Iani Caragea*, în **RI**, VI, 1920, nr. 1–2.
- Idem, *Dosarul unei Moșii Domnești (Răcăciuni)*, în **RI**, XII, 1926, nr. 7–9.
- Idem, *Sur l'origine des Karadja*, în **RHSEÉ**, XV, 1938, nr. 7–9.
- Idem, *Karadja – nume peceneg în toponimia românească*, în **RI**, XXIX, 1943, nr. 1–6.
- Idem, *Note despre câțiva boieri ai lui Vasile Lupu (din familia Caradja)*, în **RI**, XXXI, 1945, nr. 1–12.
- Kogălniceanu, C., *Tabloul genealogic și cronologic al Dragoșeștilor, Bogdăneștilor, Koriatoviceștilor și Mușăteștilor domni ai Moldovei (1352–1668)*, București, 1913.
- Magosci, Paul Robert, *A history of Ukraine*, Seattle, 1996.
- Marian, S.Fl., *Portretul lui Miron Costin, mare logofăt și cronicar al Moldovei*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXII, 1899–1900.
- Maxim, Mihai, *Țările Române și Înalta Poartă. Cadrul juridic al relațiilor româno-otomane în Evul Mediu*, cu o prefață de prof. Halil Inalcik, București, 1993.
- Mehmed, Mustafa Ali, *Istoria turcilor*, București, 1976.
- Melchisedec, *O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina, cu patru chromolitografii, trei stampe de lemn și două xilografii*, în **RIAF**, I, fascicula II, 1883.
- Idem, *Notițe istorice și archeologice adunate de pe la 48 monastiri și biserici antice*, București, 1885.

- Idem, *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, ediție îngrijită, studiu introductiv, transliterare, note și comentarii de prof. univ. dr. Emerit Tudor Ghideanu, Roman, 2009.
- Merișcă, Constantin, *Controverse în genealogia familiei Sturza*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 3–4.
- Meteș, Ștefan, *Contribuții nouă privitoare la familia boierească Buhuș din Moldova*, în **AARMSI**, s. III, tom. VII, 1927.
- Miclescu-Prăjescu, I.C., *Obârșia unei familii din Moldova*, extras din **RIR**, X (1940).
- Mihail, Paul, *Manuscrisul slav de la Schitu Mare din Galiția aflat la Iași*, în **MMS**, XXXVIII, iulie-august 1962, nr. 7–8.
- Idem, Caproșu, I., *Despre ceremonialul domnesc*, în **AIIAI**, VIII, 1971.
- Mihordea, V., *O descriere a Moldovei înainte de Cantemir*, în **RI**, XXIII, 1937, nr. 4–6.
- Idem, *Raporturile Moldovei și Țării Românești cu tătarii în secolele XVI–XVIII*, în **RdI**, 32, nr. 6, 1979.
- Mioc, D. (responsabil), Bălan, C., Bălan, M., Chircă, H., Stoicescu, N., Ștefănescu, Șt., *Lista dregătorilor din sfatul domnesc al Țării Românești în secolele XV–XVII*, în **SMIM**, IV, 1960.
- Moga, Ioan, *Rivalitatea polono-austriacă și orientarea politică a Țărilor Române la sfârșitul secolului XVII*, Cluj, 1933.
- Mohov, N. A., *Relațiile politice dintre Rusia și Moldova în al doilea pătrar al secolului al XVII-lea*, în *Studii privind relațiile româno-ruse și româno-sovietice. Sesiunea comună a istoricilor români și sovietici*, București, 1958.
- Monu, Elena, *Familia Costache. Istorie și genealogie*, Bârlad, 2011, p. 30.
- Murgescu, Bogdan, *Țările Române între Imperiul otoman și Europa creștină*, Iași, 2002.
- Năstase, Dumitru, *Considérations nouvelles sur l'ideologie médiévale du pouvoir. L'apport de Byzance et de l'Europe Orientale*, în **De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc**, Iași, 2006.
- Idem, *Coroana împărătească a lui Vasile Lupu*, în **De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc**, Iași, 2006.
- Năsturel, P., *Lista patriarhilor ortodoksi: Constantinopol, Alexandria și Ierusalim*, în **Hrisovul**, VII, 1947.

- Năsturel, Petre Ș., *Un panaghiar moldovenesc necunoscut din 1678*, în **MMS**, XXXVI, 1960, nr. 7–8.
- Idem, *De la Cantacuzinii Bizașului la Cantacuzinii turcocratiei și ai Țărilor Române*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 1–2.
- Nistor, I., *România și rutenii din Bucovina. Studiu istoric și statistic*, București, 1915.
- Idem, *Contribuții la relațiunile dintre Moldova și Ucraina*, în **AARMSI**, s. III, tom. XIII, 1933.
- Idem, *Problema ucraineană în lumina istoriei*, Cernăuți, 1934.
- Idem, *Istoria românilor*, vol. I, ediție îngrijită de Florin Rotaru, București, 2002.
- Panaiteșcu, P. P., *Un act relativ la procesul Doamnei Safta a lui Gheorghe Ștefan cu Doamna Dafina a lui Eustrate-Vodă Dabija și cu ginerele ei Iordachi Ruset*, în **RI**, III, 1917, nr. 1.
- Idem, *Un manuscris necunoscut al Efemeridelor lui Constantin Caragea Banul*, în **BCIR**, 3, 1924.
- Idem, *Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin*, în **AARMSI**, s. III, tom. IV, 1925.
- Idem, *Pribeșgia lui Constantin Șerban Basarab și a lui Ștefan Petriceicu și testamentele lor*, în **AARMSI**, s. III, tom. XXI, 1939.
- Idem, *Dositei al Ierusalimului și Dosoftei al Moldovei cu prilejul unei scrisori inedite*, în **BOR**, LXIV, nr. 1–3.
- Idem, *Tezaurul domnesc. Contribuții la studiul finanțelor feudale în Țara Românească și în Moldova*, în **Studii**, XIV, 1961, nr. 1.
- Idem, *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, București, 1965.
- Idem, *Petru Movilă. Studii*, ediție îngrijită, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, București, 1996.
- Papacostea, Victor, *Les origines de l'enseignement supérieur en Valachie*, în **RÉSEE**, t. I, 1963, nr. 1–2.
- Papacostea-Danielopolu, Cornelia, Demény, Lidia, *Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană (secolele XVII–XIX)*, București, 1985.
- Papadopol Calimach, Alexandru, *Despre Alexandru Mavrocodatu Exaporitulul și despre activitatea sa politică și literară*, în **AARMSI**, s. II, tom. VI, 1883–1884.
- Papahagi, Valeriu, *Aromânii moscopoleni și comerțul venețian în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea*, prefață de N. Iorga, București, 1935.

- Păltănea, Paul, *Precizări în legătură cu originea familiei lui Miron Costin*, în **AIIX**, XXIX, 1992.
- Idem, *Familia cronicarului Miron Costin și risipirea moșiilor prin descendenți (II)*, în **ArhGen**, V(X), 1998, nr. 1–2.
- Păun, Radu G., *Les grandes officiers d'origine gréco-levantine en Moldovie au XVIIe siècle. Offices, carrières et stratégies de pouvoir*, în **RÉSEE**, t. XLV, 2007, nr. 1–4.
- Pânzar, Alexandru, *Documente din arhiva metohului Sfântului Mormânt (1614–1817) în colecții particulare din țară*, în *Putna, ctitorii ei și lumea lor*, București, 2011.
- Perrens, F.T., *Histoire de la Florence*, t. XIII, vol. VI, Paris, 1877.
- Petrescu, Ghenadie, Sturza, , Dimitrie C., Sturza, Dimitrie A., *Acte și documente relative la istoria renascerei României*, vol. I, București, 1888.
- Pippidi, Andrei, *Phanar, phanariotes, phanariotisme*, în **RÉSEE**, t. XIII, nr. 2, 1975.
- Idem, *Originea familiei Rosetti și confirmarea unei mărturii a lui Neculce*, în **AIIAI**, XX, 1983.
- Idem, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI-XVIII*, ediție revăzută și adăugită, București, 2001.
- Piru, Al., *Literatura română veche*, ediția a II-a, București, 1962.
- Puiu, Enache, *Viața și opera lui Miron Costin*, București, 1975.
- Racoviță-Cehan, M., *Familia Racoviță-Cehan. Genealogie și istoric*, București, 1942.
- Rados, Leonidas, *Sub semnul acvilei. Preocupări de bizantinistică în România până la 1918*, cuvânt înainte de Alexandru Zub, București, 2005.
- Rangabè, Eugène Rizo, *Livre d'or de la noblesse phanariote en Grèce, en Roumanie, en Russie et en Turquie*, Atena, 1892.
- Rosetti, Ioana R., *Iordache Ruset*, extras din **RIR**, vol. VII, 1937.
- Rosetti, Radu, *Note genealogice și biografice despre familiile Buhuș și Rosetti foști proprietari ai moșiei Bohotinului*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXVIII (1905–1906).
- Idem, *Cronica Bohotinului*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXVIII, 1905.
- Idem, *Cronica Vascanilor*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXIX, 1906.
- Idem, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova. De la origini până la 1834*, vol. I, București, 1907.
- Idem, *Amintiri. Ce-am auzit de la alții*, prefață de Neagu Djuvara, București, 2013.

- Rosetti, Generalul R., *Familia Rosetti. Coborâtorii moldoveni ai lui Lascaris Rousaitos*, vol. I–II, București, 1938–1940.
- Russo, D., *Din corespondența Doamnei Ana Racoviță (1708–1709)*, extras din **CL**, 45 (1911).
- Idem, *Elenismul în România*, în *Studii istorice greco-române. Opere postume*, tom. II, București, 1939.
- Sacerdoțeanu, A., *Introducere în Diplomatică*, în **Hrisovul**, I (1941).
- Idem, *Liste de suverani*, în **Hrisovul**, I (1941).
- Salvandy, N.A. de, *Histoire du roi de Jan Sobieski et du royaume de Pologne*, ediția a II-a, Paris, 1876.
- Samat, J. B., *Promenade en Égypte*, Paris, 1909.
- Scalcău, Paula, *Grecii din România*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, cuvânt înainte de Georgeta Filitti, București, 2005.
- Sion, Paharnicul Costandin, *Arhondologia Moldovei. Amintiri și note contimporane. Boierii moldoveni*, text ales și stabilit, glosar și indice de Rodica Rotaru, prefață de Mircea Anghelescu, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei, București, 1973.
- Sion, Ion T., *Costăcheștii. Istorie și genealogie (I)*, în **ArhGen**, II (VII), 1995, nr. 1–2.
- Idem, *Costăcheștii. Istorie și genealogie (II)*, în **ArhGen**, V (X), 1998, nr. 1–2.
- Stamatiade, Epaminonda I., *Biografiile marilor dragomani (interpreți) greci din Imperiul otoman*, traducere de Constantin Erbiceanu, București, 1897.
- Stoenescu, Dem. D., *Legiuirea Caragea*, Craiova, 1903.
- Stoicescu, Nicolae, *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV–XVII)*, București, 1968.
- Idem, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV–XVII)*, București, 1971.
- Idem, *Lista marilor dregători ai Moldovei (sec. XIV–XVII)*, în **AIIAI**, VIII, 1971.
- Idem, *Despre subalternii marilor dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XV – mijlocul sec. XVIII)*, în **SMIM**, VI, 1973.
- Stoide, C. A., *Un episod din domnia lui Gheorghe Duca. Răscoala lui Hâncu și Durac din 1671–1672*, în **Arhiva**, nr. 1–2, 1936.
- Idem, *Izvodul Costăchesc*, în **SAI**, VI, 1964.
- Idem, *Sfârșitul cronicarului Miron Costin și al fratelui său*, în **AIIAI**, XVIII, 1981.

- Sturdza, Alexandru A. C., *L'Europe orientale et le role historique des Maurocordato (1660–1830)*, Paris, 1913.
- Sturdza, Mihail-Dimitri, *Dictionnaire historique et généalogique des grandes familles de grèce, d'Albanie et de Constantinople*, ediția a II-a, Paris, 1999.
- Idem, *Mituri și imposturi. Genealogii false cu scopuri politice*, în **ArhGen**, V(X), 1998, nr. 1–2.
- Suțu, Dumitru Scarlat, ΔΗΜΤΡΙΟΥ ΣΚΑΛΑΤΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ, ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΒΑΛΑΧΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ, Μέ Πρόλο ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Π. ΦΩΤΑΔΟΥ, ΑΘΗΝΑ, 1972 (Dumitru Scarlat Suțu, *Domni greci ai Vlahiei și Moldovei*, cuvânt înainte de Evanghelie Fotiade, Atena, 1972).
- Idem, *Les familles princières grecques de Valachie et de Moldavie*, în **Symposium. L'époque phanariote 21–25 octobre 1970. À la memoire de Cleobule Tsourkas**, Thesalonic, 1974.
- Székely, Maria Magdalena, Gorovei, Ștefan S., *Contribuții la istoria Trei–Ierarhilor*, în **AHX**, XXX, 1993.
- Idem, *Boieri hicleni și înrudirile lor*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 1–2.
- Idem, *Familii de origine transilvăneană*, în **ArhGen**, I (VI), 1994, nr. 1–2.
- Idem, *Paleologii în Moldova*, în **De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc**, Iași, 2006.
- Idem, *Un proiect nerealizat: Mitropolia de la Trei Ierarhi*, în **De potestate. Semne și expresii ale puterii în Evul Mediu românesc**, Iași, 2006.
- Șerban, Constantin, *Les préliminaires de l'époque phanariote*, în **Symposium: L'époque phanariote (21–25 octobre 1970) à la memoire de Cleobule Tsourkas**, Thesalonic, 1974.
- Ștrempel, Gabriel, *Hatmanul Alexandru Buhuș și mazilirea lui Antonie vodă Ruset*, în *Sub semnul lui Clio. Omagiu Acad. Ștefan Pascu*, Cluj, 1974.
- Tanoviceanu, I., *Începuturile Cantacuzineștilor în Țerile Românești și înrudirea lor cu Vasile Lupu*, în **Arhiva**, tom. III, 1892.
- Idem, *O scrisoare a boierilor Ilie Moțoc și Savin Smucilă zis și Smucicăne către clucerul Cantemir din 1683*, în **Arhiva**, VIII, noiembrie - decembrie 1897, nr. 11–12.
- Idem, *Marele spătar Ilie Țifescu și omorârea lui Miron și Velișco Costin*, în **AARMSI**, s. II, tom. XXXII.
- Theodorescu, Răzvan, *Bizanț, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale românești (secolele X–XIV)*, București, 1974.

- Tiktin, H., *Un zăpis al Mănăstirii Secului din 1676*, în **Arhiva**, 1889.
- Țipău, Mihai, *Domnii fanarioți în Țările Române (1711–1821). Mică enciclopedie*, cuvânt înainte: prof. dr. Pashalis M. Kitromilides, București, 2004.
- Urechia, V.A., *Miron Costin. Opere complete*, tom. I, București, 1886.
- Idem, *Biserica din cetatea Némțu și documente relative la Vasile Lupu și Dómnă Ruxandra*, în **AARMSI**, s. II, tom. XI, 1889–1889.
- Veliciu, D., *Miron Costin*, București, 1973.
- Vornicescu, Protos. Nestor, *Reședința Mitropolitului Dosoftei de la „Sf. Nicolae Domnesc” din Iași*, în **MMS**, XXXIX, nr. 7–8, 1963.
- Xenopol, A. D., *Istoria românilor din Dacia Traiană. Lupta contra elementului grecesc (1601–1633)*, vol. VI, ediția a III-a, București, 1928.
- Zahariuc, Petronel, *Înalți ierarhi și familiile lor. I. Leon Gheuca*, în **ArhGen**, II (VII), 1995, nr. 3–4.
- Idem, *Două catastife ale Cantacuzinilor moldoveni din veacul al XVII-lea*, în **RIS**, IV–VII, 1999–2003.
- Idem, *Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe Ștefan voievod (1653–1658)*, Iași, 2003.
- Idem, *Un sigiliu, o stemă, un ctitor și o ctitorie (Mănăstirea Sfântul Sava din Iași)*, în *Putna, ctitorii ei și lumea lor*, București, 2011.
- Zervos, Socrate C., *Recherches sur les Phanariotes: à propos de leur sentiment d'appartenance au même groupe sociale*, în **RÉSEE**, tom. XXVII, 1989, nr. 4.
- Zotta, Sever, *Știri despre Costinești*, în **RI**, XI, nr. 4–6, 1925.
- Idem, *O soră necunoscută a lui Miron Costin*, în **RI**, XII, 1926, nr. 3–4.
- Idem, *Pușca Hatmanului Sandu Buhuș?*, în **RI**, XII, aprilie-iunie 1926, nr. 4–6.
- Idem, *Lămuriri despre comunicarea: „Pușca Hatmanului Sandu Buhuș?”*, în **RI**, XIII, ianuarie - martie 1927.
- Idem, *O colecție veche de spițe de neam*, în **RI**, XIII, 1927, nr. 10–12.
- Zugrav, Pr. Prof. I., *Un pomelnic manuscris*, în **MMS**, XXXVII, septembrie - decembrie 1961, nr. 9–12.

